

Shan qodob *oo loogo hortogo* *dhaqamada khatarta ah*

Kow Yaree Gaaritaanka	Labo Bulshaynta	Saddex Xoojinta Iyo Dib Uxoojinta	Afar Badanaaba Kormeer Ilmahaaga	Shan Diyaarsanaw
Ka fogee ilmahaaga waxyaabah wax udhimi kara. Waxyaabah sunta kiimikada leh ee ay kamidka tahay alaabta wax lagu nadiifiyo, daawooyinka iyo aalkolada.	Baro ilmahaaga saaxiiba -dood iyo waalidiintooda. Kala sheekayso waalidka kale Shuruucta aad kula dhaqantid ilmahaaga.	Ilmahaagu dibbadda intuusan ubixin kahor, xusuusi sharciyadaada. Had iyo jeerba hirgali sharciyadaada.	Ilmahaagu intaysan xaflada aadin kahor, waydii inay dad waawayn joogi doonaan xafladda iyo inkale. Kahubso arrintaas waalidka kale.	Soojeed saacadaha ilmahaaga guriga laga rabo, kalana hadal ilmahaaga habeen koodii siduu ahaa. Haddaad soo jeedi karin buuxso saacadda.
Sababtu Waa Maxay? Ilmuu si khalad ah ayay u isticmaali karaan alaabtaas.	Sababtu Waa Maxay? Waalidiintu waxay kawada shaqayn karaan siday ooga hortagi lahaayeen dhaqamada khatarta ah ee ilmuu sameeyaan. La wadaag waalidiinta kale ilmahaagu waxyaabaha ee sameeyaan.	Sababtu Waa Maxay? Markay waalidku aaminaan dhaqan dhaqamada kamid ah inuu xunyahay, ilmuuhuna uma badna inay sameeyaan.	Sababtu Waa Maxay? La socodka xaalka ilmahaaga waxay tusysaa inaad iyaga daryeelaysid iyo inaad danaynayso dhaqankoodu.	Sababtu Waa Maxay? ilmaha rumaysan waalidkood inay qaban doonaan way yartahay inay jabiyaan sharciga.

**Waxaa soo diyaariye Maine Office of Substance Abuse's
Shanta qodob ee kormeeka waalidka,
waxaa kaloo kala qeeyb qaatay Minority Health Program
of the City of Portland Public Health and Human Services.**

Qodoba badan oo lagaga hortago dhaqamada khatarta

Waalidku waxay qaban karaan shaqo badan inay ilmahooda u abuuraan dagaan nabadgalyo ah. Ku dhaqan shantan qodob markaad gurigaaga joogtid, lana shaqee dugsiga, ganacsatada iyo ciidanka nabadgelyada si ay bulshadu nabad galiyo ugu sugnaato.

Iskuulka markaad joogtid maxaad samyn kartaa?	Maxaad ka dhax qaban kartaa bulshada dhaxdeeda?
<p><i>Marka laga hadlayo dhaqamada khatarta ah, ilmaha oo dhan khatar bay halis u yihiin. Waalidka, Macalimiinta, maamulayaasha iyo tababarayaashuba dhammantood saamayn bay ku yeelan karaan ilmaha dhaqankiisa.</i></p> <p><i>La shaqee dugsiga uu ilmahaagu dhigto si aad u abuurtid dagaan aamin ah. Ku dhiiri gali ilmahaaga inuu doorto waxyaabo wanaagsan. Waa kuwaan su'aalo aad waydiin kartid ilmhaaga dugsigooda.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dhaqamada Khatarta ah sida cabidda khamriga iyo cuniidda daroogada arimo muhim ah ma uyhiin dugsiga? • Sharciyada uu iskuulka kadajiyaya arrimahan maxay yihiin? • Sideed ku ogaan kartaa shuruucda dugsiga? • Side buu dugsiga u hirgaliyaa shuruucdiisa? Ciqaabta uu ardaygu mudanayo maxay tahay haddii uu jabiyo sharciyada dugsiga? • Caawimaad malaga helaya dugsiga haddii uu ogaado inuu ilmuu ku jiro dhaqamo khatar ah? Kaalmada dugsiga waa sidee? • Sidee u caawin kartaa ama u xoojin kartaa sharciyada dugsiga ee kusaabasan dhaqamada khatarta ah?	<p><i>Waxa jira waxyaalo kale oo aad ka samyn kartoo bulshada dhexdeeda si aad ilmaha uga badbaadiso khatarta ay ku dhici karaan.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Caawi ganacsatada carruuta iyo dhallinyarada u abuura madadaalo wanaagsan, iyo hawlo nashaad oo amaan ah. • Tageer booliska markay xoojinayaan Qaanuunka. Waa sharci darro dad waawayn inay ilmaha siyyaan aalkool ama waxyaabo kale oo khatar ah. Waxaa kale oo sharcidarro ah dad waawayn oon qaraab ahayn inay ilmaha u ogaladaan in gurigooda khamri ay ku cabbaan. • Wac booliska haddad ogtahay meel ay ilmuu kusamay-nayaan wax sharci darro ah. Ama haddad ogtahay meel ay ilmuu kahalaan alkool, daroogo, ama walxa kale oo khatar ah. • Waraaq u dir wargaysyada deegaanka ah adoo u caddaynaya muhim-madda ay leedahay mammuucidda arrimaha ama hawlaha khatarta ah sida cabbitaanka ilmaha oon qaan gaarin ama isticmaalka daroogada. • Ku dhiiri gali waalid ka kale inay isticmaalaan ama kucamalfa-laan qdobada kormeerka ee waalidka.